

(ŠESTI DAN) Občudovanja vredno

ANDREJ PETELINŠEK

Timotej Milanov

18.09.2021, 06.25

Razodetje nosi ime upodobitev prihoda odrešenika, delo avstrijskega fotorealističnega slikarja Gottfrieda Helnweina, katere projekcija je krasila ozadje odra, na katerem je potekal muzikal *Wir sind das Volk* skupine Laibach. Ta med drugim obravnava vnovično fascinacijo s konceptom naroda na stari celini. Slika Helnweina, ki je znan po nazornih upodobitvah grozot, storjenih v imenu višjih konceptov, je bila umeščena na pravo mesto, kajti zgodovinski spomin je tudi pri nas že zbledel. Tako leva kot desna politična opcija v Sloveniji danes z željo po provokaciji nasprotnega tabora brez zadržkov opletata z reminiscencami na totalitarne režime. Na eni točki v muzikalu je bil predvajan odlomek govora Adolfa Hitlerja tovarniškimi delavcem, v katerem se pritožuje nad naravo politikov meščanske demokracije, ki da na volivce mislijo samo pred volitvami. Bil je celo deležen rahlega aplavza. Verjetno je bil mišljen ironično, pa vendar, bil je aplavz in nehote je razkril stanje duha dela občinstva. V takem ozračju so pogoste razprave o tem, kam sodi Slovenija v spreminjajočih se geopolitičnih razmerah.

Pri tem ima predsednik slovenske vlade Janez Janša v določeni meri prav - imaginarno postavljanje Slovenije ob bok tako imenovanim jedrnim državam Evropske unije ni odraz realnega dojemanja situacije. Slovenija pač nikoli ne bo del Zahodne Evrope niti je kot take ne bo nihče nikoli dojemal. Vsak, ki se je že kdaj z avtomobilom peljal iz smeri Stuttgarta proti Sloveniji, je lahko dobil predstavo o tem, kje je naš prostor. Ceste so dobra prisposoba, so kot ožilje, ki s svojo prepletenostjo brez lažnih olupševanj da vedeti, kje je pretok največji. V osrčju industrijske Evrope niti široke večpasovnice včasih ne požrejo vozil vseh ljudi, ki poganjajo ta razvojni motor. Nekje po Münchnu počasi izgine en pas na avtocesti, okoli Salzburga še eden, in ko se človek pripelje na navadno dvopasovno avtocesto z redkim prometom, ve, da je blizu doma - na periferiji. Tu smo od nekdaj in tako nas tudi vidijo v "jedrni Evropi". Nenehno oziranje proti Zahodu, kako bodo tamkajšnji politiki reagirali na katero od potez v domačem političnem prostoru, je odraz nesamozavesti in hlapčevske mentalitete.

Zgledovanje po višegrajskih državah je torej zgolj romantičen zanos, kakršni se v zgodovini narodov nikoli niso dobro končali

Na drugi strani slovenska vladajoča nomenklatura postavlja za vzor koncept razvoja v državah Višegrajske skupine, ki jih v tem trenutku družijo nasprotovanje bruseljskim odločitvam, ki jim niso po volji, desničarska populistična politika in zakonodajni prijemi, ki pomenijo erozijo spoštovanja vladavine prava. Koncept umeščenosti Slovenije v Srednjo Evropo sicer ni nekaj novega in nujno povezanega z naraščanjem desnega populizma. Filozof Tine Hribar je o tem razmišljal že v svojih zapisih ob osamosvajanju, v katerih je prav tako napisal, da imajo Slovenci kot nacija tudi nacionalno samozavest, ki jo bo treba okrepiti v soočenju z internacionalnimi institucijami.

Janša je ob nedavnem obisku Viktorja Orbana v Celju razvoj vzhodne sosedne države označil za občudovanja vredno. A tudi to je pristop brez realne podlage. Omenjene države resda doživljajo določen razvojni moment, vendar je ta posledica zajetnih količin prečrpanih evropskih sredstev in dejstva, da so ravno zahodne korporacije v preteklih letih zaradi poceni delovne sile tam odpirale proizvodne obrate. Madžarska in druge višegrajske države z vidika blagovne menjave za Slovenijo niso med pomembnejšimi partnericami. Hrbtenica slovenskega gospodarstva, mala in srednje velika podjetja v kovinskopredelovalni industriji, bo še naprej vezana zlasti na nemški in avstrijski trg. Predvsem pa slovenski državljani nikoli ne bodo množično hodili delat na Madžarsko ali na Poljsko. Edina srednjeevropska država, ki je za nas dejansko strateškega pomena, je Avstrija, saj ta že danes rešuje vprašanje brezposelnosti na obmejnih območjih severovzhodne Slovenije. Zgledovanje po višegrajskih državah je torej zgolj romantičen zanos, kakršni se v zgodovini narodov nikoli niso dobro končali. Višegrajska skupina v nobenem primeru ne more predstavljati alternative poti, za katero smo se odločili z vstopom v Evropsko unijo in severnoatlantsko zavezništvo. To mora biti razvidno tudi iz obnašanja oblastnikov doma in v mednarodnem prostoru.

Naj občudovanja vredno ne bo nujno nekaj tujega, kar bi kazalo posnemati, ne na Madžarskem in ne v Nemčiji. Temveč raje poskrbimo, da ne bomo šli po poti razvoja, zaradi katerega bodo državljani ob upokojitvi za preživetje primorani še naprej opravljati nizko plačana dela, vse svoje premoženje pa bodo lahko stlačili v avtodom. Kaj to pomeni, je globalnemu občinstvu v nagrajenem filmu *Nomadland* prikazala tudi scenaristka in režiserka Chloe Zhao. In to ni nekaj, kar bi bilo lastno naravi slovenskega človeka. Ta si v prvi vrsti zasluži pogoje, pod katerimi si lahko eksistenco ustvari doma. To bi bilo občudovanja vredno.